

BEVEZETŐ

A művészettörténet a kezdetektől a 19. századig című tankönyvünk (Typotex Kiadó, 2009) bevezetőjében megírtuk, hogy a kommunikáció- és médiatudomány szakos hallgatóinknak kötelezően választható tárgya a két féléves művészettörténet. A Műegyetem bármely karának, szakjának hallgatói szabadon választható tárgyként tanulhatják a művészettörténetet.

Ez a tankönyv a második félév anyagához kapcsolódik, és a 19. és 20. század képzőművészetéről szól. Nem tanítunk építésztörténetet, építészeztől csak annyit beszélünk, mint irodalomról, esztétikáról, hiszen a festészet és a szobrászat nem választható el sem az egyes korszakok gondolkodásmódjától, sem más művészeti ágaktól. Nagyon korlátozottan, de a történelmi háttérre is utalunk, hiszen az alkotók korukba ágyazottan élnek, életpályájuk és művészetük alakulásában a történelmi eseményeknek, élményeknek is lehet szerepük.

Ahogy az első részben, a másodikban is tárgyyszerű ismeretek közlésére szorítunk, bármennyire csábító volna is engedni saját ízlésünknek, véleményünknek. Ezért munkánkban messzemenően támaszkodtunk a szakirodalomra, korszakokat, stílusirányzatokat átfogó művekre és monográfiákra (ezek egy részét az egyes fejezetek végén található ajánlott irodalom is tartalmazza). Természetesen tisztában vagyunk azzal, hogy a hallgatók dolgozataik megírásakor főként az internetet használják, ezért figyelmeztetjük őket a Wikipedia gyakran felületes, hibákkal teli voltára is. Vannak nagyon megbízható források a neten, például az Edgar Degas-ról, Piet Mondrianról, Max Ernstről szóló összefoglaló, de ez a ritkább. Tisztességes esetben a Wikipédia művészettörténeti irányzatokról és képzőművészekről szóló cikkei szó szerint valamelyik korszak összefoglaló művészettörténeti kézikönyvének vagy művészeti lexikonoknak az adataira, leírásaira támaszkodnak – rendszerint a források megjelölése nélkül. (Az internet használata ezen a területen is akkor hasznos, ha az olvasó utánakeres, magyaráz több lépésben sokféle forrásra támaszkodik). A képanyag keresésére viszont kifeje-

zetten biztatjuk az internethasználókat, sok és jó kép tölthető le szinte minden jelentős 19. és 20. századi képzőművésztől.

Ahogy az első kötetben írtuk, eladhatatlanná drágította volna tankönyvünket, ha megfelelő minőségű képmellékletet állítunk össze. Ezért a fejezetek végén felsorolunk néhány helyet, ahol a festmények, szobrok reprodukciói könnyen feltehetőek az interneten.

Néhány gyakorlati megjegyzés: a műcímekben eltérés található az egyes könyvek között, a leggyakrabban használtat választottuk. Előfordul, hogy a művek keletkezési idejében sincs egyetértés. Mivel igyekeztünk minél több alkotásra hivatkozni, a leőhelyeket csak a kiemelkedő művek esetében jelöltük.

Természetesen a 19. és a 20. században sokkal több művész gazdagította a művészettörténetet, mint ahányról írhattunk. Igyekeztük a legjelentősebbeket, a korszakokat, irányzatokat meghatározókat bemutatni; az ő esetükben rövid életrajzot is közöltünk. Másokról csak a mozgalmakban, izmusokban játszott szerepüket kiemelve írtunk. Törekedtünk a tárgyyszerűségre, ám tagadhatatlan, hogy személyes ízlésünk meghatározta választásainkat.

Eredetileg az órákat is lezártuk a második világháború időszakával, s a tankönyvet is így terveztük. Kifejezetten a hallgatók kívánságára vállalkoztunk a szinte lehetetlenre: az 1945 utáni képzőművészet megismeréséhez is nyújtunk fogódzókat. Valójában ehhez külön félév és külön tankönyv kellene a jobb tájékozódás érdekében.

2010. május

Rajkó Andrea – S. Nagy Katalin

JAVASOLT IRODALOM

- A modern festészet lexikona.* Corvina Kiadó, Budapest, 1974
 artportal/külföldi művészek – <http://artportal.hu/lexikon/kulfoldimuveszek/>
- Az avantgárd.* Európa Könyvkiadó, Budapest, 1998
- Beke László – Gábor Eszter – Prakfalvi Endre – Siska József – Szabó Júlia: *Magyar művészet 1800-tól napjainkig.* Corvina Kiadó, Budapest, 2002
- Bellák Gábor – Jernyei Kiss János – Keserü Katalin et al.: *Magyar művészet. (A művészet története.)* Corvina, Budapest, 2009
- Dempsey, Amy: *A modern művészet története: stílusok, iskolák, mozgalmak.* Ford. Szekeres Andrea, Szikra Renáta. Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 2003
- Farina, Violetta: *20. század.* Ford. Molnár Magda (*A művészet képes enciklopédiája.*) Vince Kiadó, Budapest, 2009
- Fülep Lajos: *Magyar művészet.* Athenaeum, Budapest, 1923
- Genthon István: *Az új magyar festőművészet története.* Magyar Szemle Társaság, Budapest, 1935
- Gombrich, E. H.: *A művészet története.* Glória Kiadó, Budapest, 2002
- Gosztonyi Ferenc – Cseh Szilvia (szerk.): *A Magyar Nemzeti Galéria Gyűjteményei.* Vince Kiadó, Budapest, 2007
- Hofmann, Werner: *A földi paradicsom. 19. századi motívumok és eszmék.* Ford. Havas Lujza. Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 1987
- Kállai Ernő: *Új magyar piktúra 1920–1925.* Amicus kiadása, Budapest, 1925
- Kassák Lajos (Pán Imre közreműködésével): *Az izmusok története.* Magvető Könyvkiadó, Budapest, 1972 Új kiadása: Kassák Lajos – Pán Imre: *Izmusok: a modern művészeti irányok története.* A kiadást gondozta és az utószót írta: Csaplár Ferenc. Napvilág Kiadó, Budapest, 2003
- Lucie-Smith, Edward: *XX. századi művészek élete.* Glória Kiadó, Budapest, 2000
- Micheli, Mario de: *Az avantgardizmus.* Ford. Szabó György. Gondolat Kiadó, Budapest, 1965; Képzőművészeti Alap Kiadó, Budapest, 1979
- Németh Lajos: *A művészet sorsfordulója.* Gondolat Kiadó, Budapest, 1970
- Németh Lajos: *A XIX. század művészete. A historizmustól a szecesszióig.* Corvina Kiadó, Budapest, 1974
- Read, Herbert: *A modern festészet.* Corvina Kiadó, Budapest, 1968
- Read, Herbert: *A modern szobrászat.* Corvina Kiadó, Budapest, 1974
- S. Nagy Katalin: *Önarcképek. A művész szerepváltozásai.* Palatinus Kiadó, Budapest, 2001

KÉPEK

Art Gallery
 Art History
 Art.Net
 Art-perfect
 enciklopedia.fazekas.hu
 Képzőművészet Magyarországon
 Olga's Gallery
 Soho Art

TerminArtors
 Virtual Art Gallery
 Web Gallery of Art
 WebMuseum, Paris

JAVASOLT MÚZEUMI HONLAPOK

Art Institute of Chicago, Chicago (<http://www.artic.edu/>)
 Guggenheim Museum, New York (http://newyorkmuseumpass.com/guggenheim_museum.html?gclid=CMjB6Yy-7aECFQgEZgod809Y6g)
 Hamburg Kunsthalle, Hamburg (<http://www.hamburger-kunsthalle.de/>)
 Ermitázs Múzeum, Szentpétervár (http://hermitagemuseum.org/html_En/index.html/)
 Kunsthalle, Bécs (<http://www.kunsthallewien.at/?lang=en>)
 Lenbachhaus, München (<http://www.lenbachhaus.de/cms/>)
 Magyar Nemzeti Galéria, Budapest (<http://www.mng.hu/>)
 Musée d'Orsay, Párizs (<http://www.musee-orsay.fr/en/home.html>)
 Musée Marmottan Monet, Párizs (<http://www.marmottan.com/>)
 Musée national Picasso, Párizs (<http://www.musee-picasso.fr/>)
 Museum Moderner Kunst (MUMOK), Bécs (<http://www.mumok.at/>)
 The Museum of Modern Art (MoMa), New York (<http://www.moma.org/>)
 Neue Nationalgalerie, Berlin (<http://www.smb.museum/smb/home/index.php>)
 Pinakothek der Moderne, München
 (<http://www.pinakothek.de/pinakothek-der-moderne/>)
 Puskin Múzeum, Moszkva (<http://www.museum.ru/gmii/defengl.htm>)
 Stedelijk Museum, Amszterdam (<http://www.stedelijk.nl/>)
 Szépművészeti Múzeum, Budapest
 (http://www.museum.hu/museum/events_hu.php?ID=77)
 Tate Modern, London (<http://www.tate.org.uk/>)
 Tretyakov Állami Képtár, Moszkva (<http://www.tretyakovgallery.ru/en/>)
 Van Gogh Museum, Amszterdam
 (<http://www.vangoghmuseum.nl/vgm/index.jsp?lang=en>)